

גיליון מס' **24** **הדיין והדפיין**
פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

תמוז תש"ע יוני 2010 The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

עילות גירושין

עאבקי סעכות

נישואין אזרחיים

בסלות קידושין

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER
FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן

סיוע לנשים עגונות ומסורבות גט

ממוסדות אור תורה סטון

The Monica Dennis Goldberg
Legal Aid Center and Hotline

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה
This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England

תוכן העניינים

- 3 עילות גירושין
- 4 תת-מדור: פירוד
- 9 מאבקי סמכות
- 10 נישואין אזרחיים
- 11 בטלות קידושין

דבר המערכת

1. הגיליון הנוכחי פותח במדור 'עילות גירושין' ובו תשעה פסקי דין. פסקי הדין ממספר שלוש ואילך הינם פסקי דין אשר בהם העילה של פירוד או ריחוק בין בני הזוג היא עילה מרכזית ואשר על כן יצרנו תת-מדור הנקרא 'פירוד'. פסקי דין אלה מצטרפים לפסקי דין רבים העוסקים בעילה זה ואשר פורסמו בגיליונות הקודמים. ניתן לאתר את מרביתם באמצעות המפתח שצורף לגיליון 20. המפתח נמצא, לצד כל הגיליונות שיצאו עד כה, באתר של מרכז רקמן: www.lawf.biu.ac.il/rackmancenter.

2. אחד מפסקי הדין המעניינים בתת-המדור הנ"ל הוא פס"ד מספר 3. במקרה זה קיבל ביה"ד את תביעת הגירושין של האשה ודחה את בקשת שלום הבית של הבעל, בין היתר בשל התחשבות במצבה הרפואי של האשה אשר לדעתו יחמיר בשל התמשכות התהליכים לשלום בית.

3. פס"ד מספר 12 קובע כי בנישואין אזרחיים של כהן וג' רושה אין צורך בגט אפילו לחומרא. לכאורה פס"ד זה מוריד את דרישת הגט אף מתחת לאמור בפסה"ד הידוע של ביה"ד הגדול מתשס"ד אודות 'נישואי בני נח' (הדין והדיין 5 עמ' 5), בו נעשתה הבחנה בין נישואין אזרחיים שנערכו מתוך אילוץ (כדוגמת המקרה בפסה"ד דגן העוסק בנישואין שלא ניתן לערכם באופן רשמי בישראל) ובין אלה שנעשו מתוך בחירה, ונקבע כי רק במקרה השני ניתן לוותר על דרישת הגט לחומרא (שם, עמ' 7). במקרה דגן הוגש ערעור ואנו נשתדל לפרסם את פסק הדין לכשיהיה בידינו.

4. החל מגיליון זה אנו מציינים בסופם של פסקי הדין את הנושאים השונים בהם הם עוסקים. ציון הנושאים נעשה על פי רשימת המדורים המופיעים בכלל גיליונות 'הדין והדיין', ואשר ניתן לראותה במפתח שנזכר לעיל.

5. ככל הנראה, הגיליון הבא של 'הדין והדיין' יוקדש לפסקי דין העוסקים בנושא רכושם של בני הזוג ומעמדו בהליכי הגירושין.

קריאה מועילה,
ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 24 תמוז תש"ע, יוני 2010

מערכת הדין והדיין

יו"ר המערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן וייס

עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר

עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני

חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד קרן ארקין-חן,

עו"ד עדי רז

מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג

רכזת מערכת והפצה: אילאיל קומיי

עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.lawf.biu.ac.il/rackmancenter

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	בזה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובד/ת	ג"פ - גט פיטורין
סוציאלי/ת	דמו"י - דת משה וישראל
פו"ר - פריה ורביה	דר"ת - דרבינו תם
פרש"י - פירוש רש"י	זמ"ז - זה מזו
צ"ב - צאן ברזל	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שאל"כ - שאם לא כן	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שכ"ו - שאר כסות ועונה	טו"מ - טענות ומענות
שלו"ב - שלום בית	כ"ש - כל שכן
חוק"ק - חופה וקידושין	

אין במובא כאן משום תחליף לייעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

עילות אירוסין

1. חיוב בעל בגט, בין היתר בשל העובדה שהאשה בהריון מגבר אחר.

בית הדין הרבני הגדול:

- הרב יונה מצגר - דיין, יו"ר
- הרב אברהם שרמן - דיין
- הרב חגי איזיר - דיין

העובדות:

בני הזוג פרודים מזה 7 שנים, לאחר סכסוכים רבים ולאחר שהבעל הורחק מהבית. הבעל מטריד את האשה בתביעות משפטיות בלתי פוסקות. האשה בחודש השמיני להריונה מאדם אחר שאינו בעלה, שעבר גיור רפורמי, עמו היא גרה מזה 5 שנים. כבר בשנת 2002 פרסם הבעל באתרי אינטרנט שונים את רצונו להכיר נשים אחרות ולבנות משפחה חדשה. הבעל הודיע כי הוא חפץ בגט רק לאחר שתסתיימה התביעות הממוניות שיש לו כנגד האשה.

נפסק:

הופיעו בפנינו הצדדים וב"כ, בער-עור המערערת על פסק דינו של בית הדין האזורי פתח תקוה מיום יב' בסיון תשס"ט (4.6.2009). בו נפסק בדעת הרוב לדחות את תביעת האשה לחייב את הבעל בגט. לדעת המיעוט יש להמליץ לצדדים להגיע בהקדם לידי הסכם גירושין הוגן, ויפרדו זמ"ז בגט פיטורין כדמו". ב"כ המערערת טען שיש לחייב את הבעל לתת לאשה גט פיטורין, הן מכוח שבמשך שבע שנים בני הזוג פרר-דים זמ"ז, היו הרבה סכסוכים והבעל הורחק מן הבית למשך שבע שנים. הבעל לא פנה לדבר על ליבה של האשה להחזירה לשלום בית, ומטריד את האשה בתביעות משפטיות בלתי פוסקות. כך שיש לראות שאין פניו של הבעל לשי-לום. ב"כ המשיב העלה בפנינו עובדות חדשות, אשר לא נטענו בפני בית הדין האזורי, שבגינם האשה חייבת להתג-

רש. היפנה את תשומת ליבנו לעובדה שהאשה היא בהריון. המערערת הודית שהיא אכן בחודש השמיני להריונה מאדם בשם... אשר עבר גיור רפורמי. כמו כן ציינה שכבר במשך חמש שנים היא חיה עמו, והבעל יודע על כך. יש לציין שבפנינו התברר, שהבעל כבר בשנת 2002 פרסם באינטרנט את רצונו להכיר אחרות. והסביר זאת משום שרצה לבנות משפחה חדשה. כמו כן הודיע בפנינו שגם הוא חפץ בגט, אלא שיבצעו רק לאחר שיסתיימו התביעות הממוניות שיש לו כלפי המערערת. דבר זה גם כן מהווה עילה לחייבו בגט. לאור העובדות החדשות המוזכרות לעיל, הבעל חייב לגרש את האשה לא-לתר. אין לקבל את תביעת הבעל שהגט יבוצע רק לאחר שיסתיימו ההליכים בתביעות הממוניות שבין הצדדים. בהתאם לאמור, על הצדדים לחזור לבית הדין האזורי שדן בענינם, על מנת שגט הפיטורין יבוצע באופן מייד. כמו כן על בית הדין האזורי לבדוק את מעמדו של בן זוגה של האשה... לאור דבריה של המערערת שהוא נכרי שעבר הליך גיור רפורמי בארץ. וכן יש לקבוע את מעמדו האישי של הוולד שיוולד למערערת.

תיק מס' 1-21-23605900
 ניתן ביום א' כסלו תש"ע (18.11.09)
 הופיעו: עו"ד גיתית נחליאל (לאשה)
 עו"ד ירון גרוס (לבעל)

2. חיוב זוג מסוכסך להתגרש בשל העובדה שמדובר בנישואי כהן וגרושה; דחיית הטענה כי מדובר בכהן חלל.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

- הרב יצחק אלמליח - אב"ד
- הרב שלמה תם - דיין
- הרב יצחק מרזה - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

- הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ר
- הרב ציון אלגרבלי - דיין
- הרב נחום פרובר - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בחופה אורתודוקסית בלונדון. הבעל הגיש תביעת גירושין בה טען כי הוא כהן והאשה גרושה ועל כן

יש לחייב את האשה בגירושין. האשה טענה שהבעל העלים ממנה שהוא כהן, והסכימה להתגרש רק לאחר שהעניינים הכספיים ביניהם יוסדרו. הבעל המציא לבית-הדין מסמכים המעידים כי הוא אכן כהן. האשה טענה כי אמו של הבעל חיה תקופה מסוימת עם גוי, ולכן הוא חלל שהפסיד את כהונתו.

בית הדין הרבני האזורי:

בדיון שהתקיים בפני ביה"ד בתאריך א' סיון תשס"ט 24.5.09 בתביעת הבעל לגירושין טען הבעל, שיש לחייב את האשה בגירושין מאחר והיא גרושה והוא כהן. לשאלת ביה"ד, ענה הבעל שהם התחתנו בשנת 2000 בלונדון בחופה אורתודוקסית והרב עורך החו-פה לא בדק אם הוא כהן. לדברי הבעל הוא ידע על עצמו שהוא כהן לפני הני-שואין. בתחילה הלכו להרשם אצל רב רפורמי ולאחר מכן האשה הודיעה שה-צליחה להסדיר שהנישואין יהיו אצל רב אורתודוקסי. הסיבה העיקרית לתביעה לגירושין, שלאשה יש בעיות נפשיות. לדברי האשה, הבעל העלים ממנה שהוא כהן והיא חושבת שהוא לא כהן. היא מוכנה להתגרש לאחר שהעניינים הכספיים יוסדרו. הבעל הגיש לביה"ד שטר כתובה שבה רשום שאביו כהן, וכן המציא אישור מהרבנות הראשית לת"א שבתאריך ה תמוז תשכ"ו הצהיר אביו של הבעל ... שהוא כהן. בתאריך 1.6.09 המציא ב"כ הבעל לביה"ד מכתב מהרב יוסף לוי רבה הראשי של פירנצה שבו הוא כותב, שמבדיקה חוזרת של המסמכים בקהילה שם הנוגעים לאביו של הבעל, מתברר שמזה 50 שנה הוא מוחזק בקהילה ככהן, וכן ברשומים של הקהילה בחתימת הרב הראשי באותה עת נרשם, שלמבקש הבעל נערכה ברית מילה, וצוין שם כי לא נערך לו פדיון הואיל והוא כהן. במהלך הדיון טען ב"כ האשה כי אמו של הבעל חייתה עם גוי לפני שהתחתנה עם אביו ולכן אם הבעל כהן, הוא חלל. טענת ב"כ האשה הוכ-חשה ע"י הבעל, וב"כ האשה לא המציא לביה"ד כל הוכחה לטענתו. ביה"ד קיבל לעדות לפי בקשת האשה את... קרוב משפחתו של הבעל, אשר העיד כי לא אמו של הבעל הייתה עם גוי אלא עם אמו. ב"כ האשה ביקש להזמין את אביו של הבעל בכדי לחקור אותו אודות ענין הכהונה, לדעת ביה"ד, מאחר והבן הוח-זק על ידי האב ככהן בברית מילה, ולכן

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים: תנאים למתן הגט, מזונות ורכוש.

פירוד

3. פסיקת גירושין בהיעדר סיכוי לשלום בית ובשל מצב בריאותי העלול להחמיר מהתמשכות ההליכים.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב מימון נהרי – אב"ד

הרב יוסף יגודה – דיין

הרב אברהם מייזלס – דיין

העובדות:

האשה הגישה תביעת גירושין ואילו הבעל הגיש תביעה לשלום בית. בית הדין התרשם כי כוונת שני הצדדים כנה: האשה אכן מעוניינת בגירושין והבעל אכן מעוניין בשלום בית, אם כי מוכן לשקול עמדתו לאחר חגיגת בר המצ' ווה של בנם האמורה להתקיים בעתיד הקרוב. האשה סובלת ממצחלה קשה, והתמשכות ההליכים עלולים להחמיר את מצבה הרפואי.

נפסק:

ביה"ד שמע טו"מ הצדדים וב"כ ועיין בחומר שבתיקים הכולל חוות דעתה של עו"ס גב'... והצעות הצדדים וב"כ להסכם גירושין. ביה"ד התרשם כי כוונת הצדדים אכן כנה. האשה עומדת על תביעתה להתגרש לאלתר והבעל מוכן לעשות נסיון נוסף לשלום בית ומאמין בכך. הוא מוכן לשקול עמדתו לאחר חגיגת הבר מצוה של בנם המ' שותף בעוד... .

עמדת ביה"ד שבנסיבות מקרה זה בו האשה מצויה במצב בריאותי חמור הע' שוי לפגוע בה ולסכן את חייה. מאידך ב"כ הבעל מבקשת להתחשב בעובדה שהבעל עדיין זקוק לטיפול מקצועי בו יפנים את ההחלטה להתגרש, בית הדין ער לחובתו לעשות כל השתדלות כדי לקיים שלום בית אולם בנסיבות הללו בו ביה"ד משוכנע שהסיכויים לשלום בית אפסו, האשה התרחקה מאוד מב' עלה רגשית ופיזית ואין סיכוי שתהיה שותפה לתהליך טיפול זוגי או כל דבר אחר אשר יקרב אותה אל בעלה. בנסי' בות הללו יפים הם דברי ביה"ד הגדול בערעור תיק מס' נד/382 (לא פורסם) של הרה"ג מרדכי, אליהו שלמה דיכובסקי

זמ"ז בגט פיטורין. צדק בית הדין האזורי רי בקביעתו שמכל המסמכים הקשורים באבי הבעל כולל עדויות רב הקהילה בפירנצה ותעודות הגרושין וכתובת הורי הבעל, מציינים מפורשות על היות אבי הבעל כהן. בשל כך יש לקבוע מב' חינה הלכתית, הוחזק אבי הבעל ככהן, בנימוקי בית הדין האזורי מצוין שטענת ב"כ האשה על היותו של הבעל חלל, לא הוכחה כלל. על כן יש לראות את המשיב ככהן שחל עליו האיסור לשאת אשה גרושה. בנוסף לאמור, לאור העו' בדה שב"כ האשה הצהיר בפנינו בשם מרשתו, שמעולם לא טענה בשלום בית. לשאלת בית הדין "אנו מבינים שמבחינת האשה כיום, אם הבעל יהיה מעוניין בשלום בית, האשה לא תסכים לכך". משיב ב"כ המערערת "נכון". כמו כן הרי ששני הצדדים מעוניין בגירושין, כל אחד מסיבתו. בהתאם לנקודה זאת, יש לראות בכל עילה נוספת המחייבת את האשה לקבל גט פיטורין מבעלה. ויש להחיל במקרה דנן את דינו של רבנו ירוחם ולראות את המצב שבין הצדדים כמורדים זה על זו ויש לחייבם להתג' רש ואין לכפות על מי מהצדדים המ' סרב לגט, בהטלת צוי הגבלה בהתאם להלכה.

אין כל יסוד לתלות את ביצוע הגט בפועל בהסדרת הענינים הרכשיים המתבררים בערכאה אחרת. יצוין שה' מערערת תבעה מזונותיה בבית המשפט ואף הבעל חויב לשלם לאשה 3,000 ש"ח בגין מזונות. ברור שמטרתה של האשה לא להתגרש ולהמשיך את מצב הנישואין, על מנת לקבל מזונות שעל פי ההלכה, אין היא זכאית להן (המערערת כשומרת מצוות, בודאי לא תרצה לזכות בכספים שאינם מגיעים לה על פי דין). המשך מצב בו הצדדים פרודים ללא גט, גורם שהצדדים נכשלים באיסורים חמורים, ויש להוסיף את דברי רב חיים פלאגי שבמציאות כזו, על בית הדין לעשות ככל יכולתו על מנת לבצע את הגט. בהתאם לאמור, ערעור האשה נדחה והצדדים חייבים להתגרש במו' עד המוקדם שיקבע על ידי בית הדין האזורי.

באזורי: תיק מס' 013233911-21-2
ניתן ביום כ"ו סיון תשס"ט (18.6.09)
בגדול: תיק מס' 023705247-21-1
ניתן ביום א' חשוון תש"ע (19.10.09)
הופיעו: עו"ד רמי רובין (לאשה)
עו"ד עדי סמוכה ועו"ד ציון סמוכה (לבעל)

לא נערך פדיון, אם כן כיום אינו נאמן לפסול אותו. לאור הנ"ל הצדדים חייבים להתגרש ואין לעכב את ביצוע הגט עקב תביעותיה הכספיות של האשה שמ' תנהלות בערכאה אחרת. על הצדדים לפנות למזכירות לפתוח תיק ולקבוע מועד לס"ג.

בית הדין הרבני הגדול:

הופיע והצדדים וב"כ. נשוא הערעור הוא פסק דינו של בית הדין האזורי תל אביב, מיום כו' בסיון תשס"ט (18.6.2009), בו נפסק: "הצדדים חייבים להתגרש ואין לעכב את ביצוע הגט עקב תביעותיה הכספיות של האשה המתנהלות בע' רכאה אחרת. על הצדדים לפנות למ' זכירות לפתוח תיק לס"ג ולקבוע מועד לסידור הגט". ב"כ המערערת הצהיר שהמערערת מסכימה לגירושין, ללא שתחויב בכך. אולם לא תסכים להתג' רש כל עוד לא הסתיים ההליך המשפטי ביחס לדירה. לטענתו אין עילת גירור' שין. לשאלת בית הדין מה הוא משיב על הנאמר בפסק הדין, אחר שהוברר שבעלה הוא כהן, והאשה גרושה ועל כן יש לחייב את הצדדים להתגרש, משום נשואי איסור? השיב ב"כ המערערת כי למרות שאביו של הבעל הוא כהן, אבל אמו של הבעל חייתה עם גוי טרם שה' תחתנה עם אביו. לכן הבעל הוא חלל שהפסיד את כהונתו ולכן אין כאן איסור נישואי כהן עם גרושה. לטענתו בשעת נישואי הצדדים, לא הודיע כלל הבעל למערערת שהוא כהן. כל נישואיה עמו, כאשה דתית שומרת מצוות, לא היתה נשאת לו אם היתה יודעת על היותו כהן. לדבריה של המערערת, היא שמעה מבני המשפחה והדברים היו ידועים, שאמו של הבעל לפני נישואיה עם אבי הבעל, חייתה עם נוצרי במשך 5 שנים. אולם טענה שאין לה עדים על כך. ב"כ המשיב בתשובתו לערעור טען, שלא הוכח שאמו של המשיב חייתה עם נכרי גוי טרם נישואיה עם אבי הבעל. "אין זה נכון והכל הזוי". גם מהעדות שנשמע בפני בית הדין האזורי מטעם המערע' רת, לא הוכחה טענה זאת. לעומת זאת הוכח מתעודות נישואי אבי הבעל ומן הרישומים של תעודת גרושיו שהינו כהן. כך נכתב בכתובה של אבי הבעל שהוא כהן.

אחר שמיעת הצדדים וב"כ, ואחר העיון בכל החומר שבתיקים דינו של הער' עור להדחות, והצדדים חייבים להתגרש

ויוסף נדב שכתבו בהאי לישנא: "בהיעדר סיכוי לשלום בית אין לביה"ד ברירה אלא להטיל על שני הצדדים להתגרש. אין כאן אשמה חד צדדית, אלא קביעת עובדה שחיי הנישואין הגיעו לקיצם ואין טעם לעסוק בהחייאה מלאכותית לפגרים מתים. פסק דין זה אינו חיוב חד צדדי שבו צד אחד נאשם אלא תיאור המציאות הכואבת והמסקנה הבלתי נמנעת זכותו וחובתו של ביה"ד להוציא פסק דין לגירושין כאשר כלו כל הקיצין גם אם לא ניתן להאשים ספציפית צד זה או אחר".

כאמור, בנדוננו ניתן להוסיף גם את העובדה המשך ההליכים ונסיונות שלום בית עשויים לפגוע חלילה בבריאותה של האשה שאינה בקו הבריאות בלאו הכי.

ובהתחשב גם בבקשת ב"כ הבעל מחליט ביה"ד כדלהלן:

- א. על הצדדים להתגרש.
- ב. הצד המעוניין רשאי לפתוח תיק לסיי דור גט.
- ג. באם הבעל יבקש כי מועד הגט יקבע לאחר 8.8.09 יש לכבד בקשתו.
- ד. ביה"ד נותן תוקף של פסק דין לה- סכמת האשה לוותר על כתובתה עם סידור הגט.

תיק מס' 1-21-022266860
ניתן ביום 25.5.2009 ב"ש תשס"ט (25.5.2009)
הופיעו: עו"ד נלי רוסמן-גליס (לאשה)
עו"ד נאוה גדיש (לבעל)

4. פירוד ממושך יכול להביא להגדרת האשה כמורדת גם ללא תהליך הכרזה וכן להפסד מזונות ותוספת כתובה ולמתן היתר נישואין לבעל; מעצמם של בדיקת הפוליוגרף ושל סירוב לב-דיקה זו לצורך חיוב בגט.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב ישראל יפרח - אב"ד
הרב אברהם שינפלד - דיין
הרב יוסף גולדברג - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים כתשע עשרה שנה, אך החיכוכים ביניהם התחילו בסמוך לאחר הנישואין. לאחר עליות ומורדות הגיש הבעל תביעת גירושין בשנת תשס"א בה כך את החזקת הילדים והמזונות. בתביעה טען כי אשתו מסרבת חודשים

רבים לחיי אישות ואף לפני כן חיו חמש שנים בנפרד. לדבריו, כל נסיונותיו לדבר על לב האשה עלו בתוהו ולכן הוא תובע לחייבה בגירושין. האשה הכחישה את טענות הבעל אך הודתה שקיים ביניהם סכסוך עקב התנהגות הבעל.

שני יועצים שאבחנו את מצב היחסים הגיעו למסקנה שאין סיכוי לשלו"ב. גם ביה"ד התרשם שהאשה מבינה שאין מנוס מגירושין וכל המחלוקת נסבה סביב חלוקת הדירה. במקביל התקיימו הליכים בביהמ"ש: תביעת מזונות מצדה של האשה ותביעה לפירוק שיתוף בדי-רה מצדו של הבעל. בסופו של דבר מינה ביהמ"ש כונס נכסים למכירת הדירה.

בדיון בשנת תשס"ד בביה"ד חזר הבעל על טענתו כי לא מתקיימים יחסי אישות והאשה הכחישה זאת. שניהם הביעו הסכמה להיבדק בפוליוגרף. ביה"ד שלח אותם לבדיקת פוליוגרף, אך האשה סירבה להיבדק בטענה טכנית ואילו הבעל נבדק ונמצא דובר אמת. בדיון שנערך כארבעה חודשים לפני פסה"ד הודתה האשה באי קיומם של יחסים כבר שלוש שנים.

נפסק:

דעת הרוב:

יש לחייב את האשה בגט. ברור שאין ביניהם יחסי אישות כבר זמן רב והפוליוגרף אושש טענה זו. האשה טענה שהבדיקה הזו אינה אמינה אולם המציאות מוכיחה שרבים הם המקרים בהם נעשה שימוש בפוליוגרף והדבר גם מעוגן בפסיקת בתי המשפט שקבעו כי בהליך אזרחי הצדדים רשאים להסכים על הצגת ראיות שאינן קבילות בהקשרים אחרים.

גישה זו אף עלתה בפסק הדין שבפד"ר יב (עמ' 93 ועמ' 95) שם התבסס חיוב הבעל בגט, בין היתר, על סירובו להיבדק בפוליוגרף.

"וראה גם פס"ד של ביה"ד הגדול בע"נ פוליוגרף (פד"ר יג, עמ' 224) שדחה דרישת ב"כ הכעל לחייב את האשה לעבור את הבדיקה. ומסקנתו, 'ודאי שאין מקום להשתמש במכונה בשאלות איסור והיתר, אלא אולי בעניני ממון אם קבלו הצדדים עליהם הסכמה על תוצאות מהבדיקה'. הנה כי כן, גם ביה"ד הגדול אינו שולל שימוש במכונת אמת בהסכמת הצדדים פרט לעניני איסור והיתר. לפיכך אין להתעלם מהתחמקותה של האשה מבדיקת פוליוגרף, ומנגד, מתו-

צאות הבדיקה שנערכה לבעל ונמצא דובר אמת".

על כן אין ספק שהאשה מורדת בבעלה למעלה משלוש שנים. כבר נפסק בעבר שסירוב ללא נימוק סביר מהווה מרידה וסיבה לחיוב בגט גם ללא תהליך הכרזה למורדת. כל מטרת ההכרזה היא הפסדת כתובה ומתנות, אך אין צורך בהכרזה לעצם החיוב בגט (חלקת מחוקק אה"ע סי' ע"ז ס"ק טו-טז; ב"ש שם, ס"ק יט).

אף ברור שאין הבעל חייב במזונות האשה המרחיקה אותו מן הבית ללא סיבה מוצדקת.

ביה"ד מאזכר את דברי הגר"ח פלאגי לפיהם פירוד של י"ח חודש מחייב את ביה"ד בכפיית גט, וכן את דברי רבינו ירוחם לפיהם כאשר בני הזוג אינם רוצים זה את זה כופים את הבעל לגרש והאשה מפסידה תוספת כתובה. "וכשם שהבעל אינו יכול לעגן את אשתו, כה אין האשה יכולה לעגן את הבעל, וקשה עיגונא דגברא מעיגונא דאיתתא. ולכן יש לחייב את האשה בגירושין. ואם אינה רוצה כופין אותה להתגרש, או מתירין לו לשאת אשה אחרת על אשתו".

מדברי הפוסקים עולה שגם נכונות עתידית של האשה לקבל גט יכולה לאפשר פשר מתן היתר נישואין לבעל. היתר זה מוצדק גם במקרים של עיגון של שנה, קל וחומר במקרה דנן בו מדובר על שנים רבות.

התנהלותה של האשה בביהמ"ש למשפחה, שם דרשה להמשיך בתהליכי פירוק השיתוף, מלמדת על כך שהצהרות על רצונה בשלו"ב הן שקריות. האשה לא מאמינה בכך, אולם מנסה לשפר את תנאי הגירושין.

לעניני הכתובה - "אמנם האשה לא הוכרזה מורדת, ולכן לא הפסידה את הכתובה, אך יש הבדל בין עיקר הכתובה (מאתיים זוז) ובין תוספת הכתובה. כי לעניני התוספת קבע ביה"ד הגדול בכמה פסקי דין, שיש להתחשב בסכומים שמקבלת האשה במסגרת איזון המשאבים, ולהפחיתם משיעור תוספת הכתובה. ראה שורת הדין יא, עמ' שעג-ד. הואיל ודירת הצדדים מוערכת כסך העולה על 320,000 דולר. הרי שבודאי יש בכך לפטור את הבעל מתשלום תוספת הכתובה.

דעת המיעוט:

ביה"ד אינו רואה מקום לשלו"ב ולכן

ממליץ לצדדים להתגרש ולהגיע לפשרה בעניין הכתובה.

נפסק בדעת רוב:

א. מחייבים את האשה בקבלת גט.
ב. אם תסרב לקבל גט במועד הראשון שיקבע ביה"ד, יוכל הבעל להשליש את הגט ואת סכום עיקר הכתובה ואז ייפטר מכל חיוביו כלפיה. לאחר שתקבל האשה את הגט ואם תגיש בקשה, ידון ביה"ד בענין עיקר הכתובה.
ג. האשה חייבת בהוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד וכן בעלות בדיקת הפוליגרף.

תיק מס' 2-21-069387470

ניתן ביום י"ט אלול תשס"ט (8.9.09)
הופיעו: עו"ד יאיר סלע (לאשה); עו"ד אלברט (אבי) פרץ (לבעל).

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
רכוש, סדרי דין וכתובה.

5. קביעה כי על הצדדים להתגרש לאור פירודם ולאור הסכם הגירושין שנחתם ביניהם.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב **חיים שלמה שאנן** - אב"ד
הרב **מרדכי בר אור** - דיין
הרב **שלמה שטסמן** - דיין

נפסק:

לפנינו תביעת גירושין של האשה. בני הזוג נישאו בשנת 1994 ולהם שני ילדים קטנים משותפים. בשנים האחרונות נקלעו חיי הנישואין של בני הזוג לקשיים ו לפני למעלה משנה עזב הבעל את הבית. בדיון בבית הדין התברר שתקופה ממושכת קודם עזיבת הבעל חיו בני הזוג בחדרים נפרדים. הבעל הגדיל לטעון בפני ביה"ד שלא קיים עם אשתו יחסי אישות מזה שש שנים. במהלך הדיון בני הזוג הטיחו זה בזה טענות קשות. הבעל טען שהאשה נמנעה מלקיים עמו יחסי אישות ולא תפקדה כאשה וכאם. מנגד, טענה האשה שסבלה במשך שנים מאלימות מלולית קשה של הבעל. בני הזוג חתמו על הסכם גירושין אשר אושר וקיבל תוקף של פס"ד בבית המשפט לענייני משפחה ביום 12.3.09. הבעל טוען שההסכם מקפח אותו ונחתם בתקופה בה היה שרוי במצוקה, לפיכך,

הוא מעוניין לפתוח את ההסכם ולשנותו. הבעל הבהיר שהוא מכבד את רצונה של האשה להתגרש, אך למרות זאת, לא יתן גט עד שיסגרו העניינים הרכושיים. לא למותר לציין שלשאלת ביה"ד, הודגתה ב"כ הבעל שעדיין לא הוגשה תביעה לביטול ההסכם בפני הערכאה שאישרה אותו. לאחר שמיעת הצדדים וב"כ אנו סבורים שאין מקום לשלום בית, ושדבריו של הבעל בענין אינם אלא מסשפתיים. דרך התנהלות שני בני הזוג מלמדת באופן ברור שאין הם מעוניינים זה בזה. לפיכך אנו מקבלים את תביעת הגירושין של האשה ופוסקים שעל בני הזוג להתגרש זה מזה בהקדם.

תיק מס' 3-21-025154386

ניתן ביום י"ט סיון תשס"ט (11.6.09)
הופיעו: עו"ד רחל גדרון-איקונומו (לאשה)
עו"ד אילה תלפז (לגבר)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
תנאים למתן הגט ורכוש.

6. מאיס עלי ופירוד כעילה לחיוב בגט; חיוב כספי כערובה למתן הגט.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב **ישראל יפרח** - אב"ד
הרב **אברהם כאלב** - דיין
הרב **אברהם שיינפלד** - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **שלמה דיכובסקי** - דיין, יו"ר
הרב **עזרא בר שלום** - דיין
הרב **ציון בוארון** - דיין

העובדות:

הזוג חי בנפרד 4 שנים, האשה תובעת גירושין בעילת "מאיס עלי" ומזונות, הבעל תובע שלום בית.

נפסק:

בית הדין הרבני האזורי:

בדיון הראשון קבעה דעת הרוב כי "ממליצים לצדדים להתגרש" וכי "אם יסרב הבעל לתת את הגט ישקול ביה"ד חיובו בגירושין". הנימוקים הם שאין סיכוי לשלום בית והפרידה ארוכה. נקבע תאריך לסידור הגט.
לדעת המיעוט "חייב הבעל לתת גט

לאשתו, ויש להטיל עליו צוי הגבלה על מנת שיתן גט". הנימוק הוא שהאשה נחושה להתגרש ואינה רוצה בבעל ולכן דינה כטוענת מאיס עלי "יש גם קצת רגלים לדבר שגרמו לה להגיע לכך".

לאחר שהבעל סרב לגרש את האשה במועד שנקבע לסידור גט, נערך דיון נוסף ולאחריו נקבע בדעת רוב כי "לא ניתן לחייב את הבעל לגרש את אשתו, וזאת מאחר שהאשה מסרבת להצעת ביה"ד, שהבעל יפקיד סך 50,000 ש"ח ויחזרו לנסיון לשלום בית למשך 3 חודשים עם יעוץ, ובמידה ולא יצלח הנסיון והבעל יסרב לתת גט יוחלטו הכספים לאשה. ולדעתנו הצעה הזו היא שתביא אותה לגט מהר יותר מכל דרך אחרת, וחבל שהאשה מפסידה הזדמנות לקבלת גט".

דעת המיעוט נותרה בעמדתה המקורית כי הבעל חייב לתת גט, ויש להטיל עליו צוי הגבלה על מנת שיתן גט.

בית הדין הרבני הגדול:

לא ניתן לקבל את עמדת הרוב בביה"ד האזורי. כיצד ניתן לחייב אשה המואסת בבעלה לשוב ולחיות עמו אפילו לנסיון? ועוד, אשה התובעת גירושין בעילת מאיס עלי ותובעת כתובה, אינה נאמנת, כי חוששים שכל טענתה היא בשל רצון נה בכתובה. ואילו כאן שהאשה מוכנה לוותר על 50,000 ש"ח, יש בכך חיזוק גדול לטענתה על מאיסות.
"הצדדים בנפרד 5 שנים. זהו פרק ארוך מאד, וגם זה מראה על קרע בלתי ניתן לאיחוי... יצויין, כי ביה"ד האזורי פסק למנוע ממנה מזונות, ואעפ"כ היא אינה מוכנה.

לסיכום: עמדת המיעוט בביה"ד האזורי קרובה יותר לאמת, ויש לקבלה. במאיס עלי אנו נוהגים לחייב בגט וכך יעשה גם כאן".

באזורי: תיק מס' 1-21-028127447
דיון ראשון ביום ה' תשרי תשס"ח
(17.9.07); החלטה ביום ט' כסלו תשס"ח
(19.11.07).

בגדול: תיק מס' 1-21-028127447
ניתן ביום כה אדר ב' תשס"ח (1.4.08).
הופיעו: טו"ר מוריה דיין מ"יד לאשה
(לאשה) טו"ר קלמן זילבר (לבעל)

פסק הדין דן גם בנושא:
תנאים למתן הגט.

7. חיוב גירושין בעילת פירוד במקרה בו יש לבעל דרישה כספית.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב **יצחק אלמליח** - אב"ד

הרב **שלמה תם** - דיין

הרב **יצחק מרווה** - דיין

העובדות:

הצדדים חפצים בגירושין, אלא שלטענת הבעל האשה חייבת לו \$64,000 ארה"ב חלקו ממכירת הדירה המשותפת. לטענת נ"ב האשה הדירה נמכרה בשל חורבות ותמורתה נמסרה לנושים.

נפסק:

בדין שהתקיים בתאריך ט"ז תמוז תשס"ט 8.7.09 בתביעת האשה לגירושין, הביע הבעל הסכמתו להתגרש, כפוף לכך שיקבל מהאשה את חלקו מיתרת הכסף ממכירת הדירה על סך \$64,000 דולר ארה"ב. לטענת נ"ב האשה התמורה שהתקבלה ממכירת הדירה הועברה לתשלומים עבור הנושים של שני הצדדים, וזאת הסיבה שהדירה נמכרה. לטענת נ"ב הבעל הדירה לא נמכרה בגלל הנושים וכסף נמסר לאשה בניסיון סיעתה לחו"ל, והבעל מבקש את חלקו לפני הגירושין.

לדעת ביה"ד נטל ההוכחה על הבעל. בהחלטת ביה"ד מתאריך כ"ג אייר תשס"ט נקבע כי על הבעל להביא הוכחות בענין כספי מכירת הדירה ליום ט"ז תמוז תשס"ט. בדין שהתקיים בתאריך הנ"ל הבעל לא המציא כל הוכחה לטענותיו.

לאור הנ"ל, ומאחר והצדדים לא חיים יחד כחמש שנים, והאשה מבקשת להתגרש והבעל מסכים לגירושין, אלא שהוא מתנה את נתינת הגט בקבלת הכסף הנ"ל, ומאחר והבעל לא הוכיח את טענותיו, ביה"ד פוסק שהבעל חייב לתת גט לאשתו, ולאחר הגירושין אם הבעל ימציא לביה"ד הוכחות בענין הכסף ביה"ד יקבע מועד לדיון בענין זה.

תיק מס' 011387222-21-1
ניתן ביום ט"ז תמוז תשס"ט (8.7.09)
הופיעו: טו"ר דינה רייטשיק מ"ד לאשה"
(לאשה) עו"ד שני סגלית ועו"ד זין נטלי (לבעל)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
תנאים למתן הגט, סדרי דין.

8. חיוב בעל בגט בגין עילות מאיס עלי ואלימות ובשל העובדה שעזב את הבית ואינו זן את אשתו וילדיו.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב **שמעון מלכה** - אב"ד

הרב **אליהו הישיריק** - דיין

הרב **זבדיה כהן** - דיין

העובדות:

לבני הזוג שחיו בארה"ב יש כמה ילדים, מתוכם שניים שהם קטינים. לפני כשנתיים נטש הבעל את אשתו וילדיו ועלה לישראל.

בדין שהתקיים בארץ טענה האשה טענות קשות כנגד הבעל וביניהן טענת אלימות פיזית, שלטענתה ניתנת להוכחה. כן טענה שהבעל אלכוהליסט. הבעל הכחיש טענות אלה. הוא הודה שלא שלח כסף לאשתו וילדיו מאז עלה לארץ, אך לטענתו הוא השאיר כסף בארה"ב טרם עלה. הוא אף הודיע כי תמורת \$200,000 הוא מוכן לתת גט.

ביה"ד דרש מן הצדדים הוכחות לטענותיהם. האשה הביאה מכתב מביה"ד בארה"ב ששוכנע מעובדת היותו של הבעל אלים כלפי אשתו. ביה"ד אף כתב שהאשה מואסת בבעלה ואינה חפצה בשלום בית. הבעל לא המציא כל מסמך המאשר שמסר כספים לאשתו.

נפסק:

לאור האמור הנ"ל וכן לפסק דינו של רבינו ירוחם משרים נתיב כ"ב ח"ח כתב מורי הרשב"א כתב נראה לו שאשה שאמרה לא בעינא ליה יתן לי גט וכי תובה והוא אמר אנא נמי לא בעינא לה אבל איני רוצה ליתן גט מסתברא דאין דנין אותה כמורדת להפסידה כלום וכו' ומיהו משהינן לה תריסר ירחי אגיטה דילמא הדרי בהו ולאחר שנה כופין אותו לגרש והפסידה תוספת וכו'.

בנידון דידן בתאריך 2.07 עזב הבעל את ארה"ב ורוצה \$200,000 פיצוי מהאשה בכדי לתת לה גט, וכן טענת מאיס עלי באמתלא מבוררת שאינה יכולה לשהות במחיצתו. לאור האישורים מביה"ד... המאוששים טענות האשה, ולאור מה שנפסק בהרמ"א ביו"ד סימן רכ"ח סעיף כ' דאפי' אם כבר נשאה האומרת מאיס עלי חייב להוציא, וכן העלה להלכה כבוד הרה"ג מרן עובדיה יוסף ביביע אומר ח"ג

אה"ע סימן י"ח אות י"ג האומרת מאיס עלי בטענה מבוררת חייב להוציא ע"כ.

וכן לאור תשובותיהן של הגאונים המובאים בב"י בסימן ע"ד אה"ע בשם הרמב"ן בעל המכה את אשתו וכו' והוסיף אלא גוערים בו ומיסרים ומרדיעים שאם יכה שלא כדין שהוא חייב להוציא, ובסימן קנ"ד בשם ת' רבינו שמחה המכה את אשתו וכו' העושה כן יש להחרימו ולנדותו ולהלקותו ולענשו בכל מיני רידוי וא לקוץ ידו אם רגיל בכך, וכן כתב אשירי פרק המניח סימן י' בשם האור זרוע אסור לאדם להכות את אשתו ואם רגיל בכך להכותה ולבזותה ברבים כופין אותו להוציא.

ובפרט מה שפסק מהר"ם מטראני ח"א סימן ע"ו המובא בבאה"ט אה"ע סימן קנ"ד ס"ק ח' אין לך אינו רוצה גדול מזה שיש כמה שנים שנפרד ממנה ולא רצה לשלוח לה מזונות ולא קרב אליה והולך ובורח ממקום למקום ע"כ. הבעל הגיע ארצה בתאריך 2.07 ומאחר שלא פרנס אותה בהיותה בחו"ל אין לך איני רוצה לזון ולפרנס גדול מזה וכמו שנפסק בשו"ע אה"ע סימן ע' סעיף ג' ואם היה עני ביותר ואינו יכול ליתן לה אפי' לחם שהיא צריכה כופין אותו להוציא, וכן מה שפסק השו"ע אה"ע סימן קנ"ד סעיף ג' האומר איני זן ואיני מפרנס כופין אותו לזון ואם אין ב"ד יכולים לכופו לזון כגון שאין לו במה לפרנס ואינו רוצה להשתכר ולהרויח ולזון אם תרצה היא כופין אותו מיד להוציא, ובפרט שלא המציא שום מסמך שהשאיר כסף בידי האשה כפי שב"כ הבעל הצהיר להמציא לב"ד והבעל הודה שלא שלח לה כספים עבור מזונותיה ומזונות הילדים. ועל אף שלטענתו השאיר לה כספים אבל מאחר וב"כ הבעל אמר אולי הבעל יוכל להביא ראיות שהשאיר לה כסף והבעל לא טרח להמציא שום הוכחה חזקה עליו שלא נאמן כפי המובא בהרמ"א אה"ע סימן ע' ס"ק ה' וי"א שאם נפרד ממנה בקטטה ורוצה לעגנה פוסקין לה לאלתר דודאי הניח ביתו ריקן.

לאור הנ"ל ביה"ד מחייב את הבעל לתת גט תוך 30 יום.

תיק מס' 112154849-21-1
ניתן ביום כ"ג תמוז תשס"ט (15.7.09)
הופיעו: טו"ר דינה רייטשיק מ"ד לאשה"
(לאשה) עו"ד שני סגלית ועו"ד זין נטלי (לבעל)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
תנאים למתן הגט, מזונות.

9. פירוד הנוצר כתוצאה מסכסוך שאין האשה אשמה בו אינו מוצדק ומונע את קבלת התביעה לחיובה בגירושין; דיון בקביעת רגע החיוב במזונות במ קרה בו הוגשה תביעה להם לאחר שהם כבר נידונו בהליכים קודמים.

בית הדין האזורי נתניה:

הרב מיכאל עמוס - אב"ד

הרב שניאור פרדס - דיין

הרב אריאל ינאי - דיין

הערה: בית הדין חילק את פסיקתו לשני פסקי דין: הראשון עוסק בתביעת הגירושין והשני בתביעת המזונות. שני פסקי הדין נכתבו בידי הרב אריאל ינאי, ושני חברי ההרכב הנוספים הוסיפו את הסכמתם לדבריו.

פסה"ד לגירושין:

העובדות:

בני הזוג נישאו לפני ארבע שנים ולהם בת קטינה. בעבר הגיש הבעל שתי תביעות גירושין: הראשונה בגין אלימות האשה והשנייה בגין העובדה שהם נפרדו. בשני המקרים נמשכה התביעה ובני הזוג שבו לחיות יחד. תביעת הגירושין השלישית הוגשה ע"י הבעל לאחר שעזב את הבית באופן סופי.

לטענת הבעל הוא סבל קשות מאלימות פיזית ומילולית של אשתו שאף פגעה באביו וקיללה אותו ובכך גרמה לקרע בין הבן והאב. למרות הפצרות רבות האשה המשיכה בדרכה, ודבר זה גרם לפירוד סופי ומוחלט. לדבריו, אין ביניהם יחסי אישות זה זמן רב ויש לו מאיסות מוחלטת כלפיה ולכן הוא דורש לחייבה בגט ולהפסידה כתובתה. הוא הוסיף כי דבריה של האשה אודות רצונה בשלום בית אינם כנים והיא עושה זאת רק בכדי להשיג הישגים כלכליים.

לדברי האשה, הסכסוך החל באשמת אבי בעלה. הוא לא היה מרוצה מן הנישואין ופגע בה באופן שיטתי בצורות שונות. הוא גם משפיע לרעה על בנו ואחראי למעשה לפירוד שנוצר. האשה לא הכחישה את טענות האלימות והקללות מצדה, אך טענה כי הן תמיד הגיעו בתגובה על פגיעות דומות בה. היא מדגישה כי היא מעוניינת גם היום שבעלה ישוב אליה.

ביה"ד שמע עדים משני הצדדים והשתכנע שאכן ישנו סכסוך עמוק במשפחה, בעיקר על רקע יחסי הבעל עם חמיו והאשה עם חמיה, אולם הודה שקשה להכריע מי הגורם העיקרי למצב זה.

נפסק:

יש לדחות את תביעת הגירושין של הבעל.

אמנם נקבע בהלכה שהמקללת את אבי בעלה בפניו דינה כעובדת על דת שיוצאת בלי כתובה (שו"ע סי' קט"ו), וכל שכן מי שמקללת את בעלה. אולם כבר פסק שו"ת לחם רב (סימן נ"ב) שדין זה אמור רק כאשר הדבר בא מיזמתה של האשה, המקללת ללא סיבה. אולם, כאשר הדבר בא כתגובה נגד, בגין קללות והשפלות שהיא סופגת מבעלה או מאביו, אין לדונה כעוברת על דת ויש להבין את מעשיה על רקע הפגיעה בה. במקרה דנן, הוכח לביה"ד שהגידופים והקללות היו משני הצדדים ולכן אין לראות את האשה כאשמה בלעדית בהם.

הבעל אף עזב את הבית ללא סיבה מוצדקת ודינו כבעל מורד. מריבות אינן סיבה לפירוק התא המשפחתי, מה גם שבעבר כבר ראינו שהוא חזר לאשתו פעמיים לאחר מריבות. בהקשר זה מפנה ביה"ד לפסיקת ביה"ד הגדול בפד"ר י"ג עמ' 362. ביה"ד התייחס שם לדברי הגר"ח פלאגי"י הידועים בשו"ת חיים ושולם תשובה קי"ב, לפיהם כאשר עברו שנים רבות ולא נראה סיכוי לשלום בית בין בני הזוג, יש לחייב את האשה לקבל את גיטה. כתב ביה"ד:

"שבודאי שאין להסתמך על כך להלכה, שהרי אפילו במקרים של טענות חמורות שיש בהם ממש נפסק להלכה שמגלגלים את הזוג שנים ולא כופים לא אותו ולא אותה להתגרש, וראה ברמב"ם בפרט ט"ו מהלכות אישות הט"ו, אה"ע ע"ז, ד', ובסימן קנ"ד סעיף ז' ברמ"א, ומכל שכן כשאין כל עילה בדבר, והמפורסמות אינן צריכות ראייה עד כמה שרבותינו ז"ל בכל הדורות חרדו שלא להגיע לידי החלטת כפיה לג"פ... ומכיון שלא מצינו כזאת בהלכה לכופ או לתת ג"פ בגלל חילוקי דעות וקטטות ומריבות כאלה בג"פ רק בגלל שאין תקוה לשום שלום ביניהם" - מסתבר לומר כי גם הגאון רח"פ ז"ל לא כיון בדבריו לכפיה כמשמעו, אלא כוונתו שישוּבו את פני הדברים עד שישכימו לכך... גם ניתן

לומר שהמכוון בדברי הגר"ח"פ הוא רק היכא שבגלל המריבות שביניהם שני בני הזוג אינם מסכימים להזקק זה לזה לחיות חיי אישות, וכפי שכתב בלשונו "ואם בינם לשמים"... וככה המדובר גם בשו"ת מהרשד"ם אה"ע ק"ג שהסתייע בו הגר"ח"פ ז"ל בתחילת דבריו שם.

אבל היכא שצד אחד מוכן לחיות עם משנהו ורק השני אין רצונו בכך, בזה גם יודה הגר"ח פלאגי"י ז"ל שאין כל מקום לחיוב וכפיה כל עוד שאין עילה ממשית לזאת. ובנידונינו שאין ברצון הבעל בשלום בית, אך האשה דורשת עד היום שלום בית כנה, וביקשה שנעשה הכל למען שלום בית".

במקרה דנן, הבעל הוא זה שתובע גירושין בשל המריבות והקטטות. האשה רוצה בשלום בית, ותולה את הפירוד והמריבות בחמיה. לטענתה יש הוכחות ברורות. אשר על כן, ניתן לקבוע כי התובע עזב את הבית ללא סיבה מוצדקת ולכן תביעת הגירושין שלו נדחית.

פסה"ד למזונות:

העובדות:

במקביל לתביעת הגירושין של הבעל הגישה האשה תביעה למזונותיה ומזונות ילדתם המשותפת. לאחר שעזב הבעל את הבית הוא הפסיק לשלם את שכר הדירה ולאשה הגיעה התראת פינוי מדירתה. לטענתה הוא גם לא משלם עבור שאר צרכיה והיא והילדה על סף חרפת רעב. בעבר כבר פסק ביה"ד סכום חד פעמי לטובת המזונות של האשה והילדה.

לטענת הבעל הוא משתכר 4,000 ש"ח לחודש, ובכל זאת עמד בכל חיוביו כלפי אשתו וילדתו. האשה כאמור מכחישה טענה אחרונה זו ואף טוענת שהוא משתכר שכר גבוה בהרבה מזה שהוא מצהיר עליו. לביה"ד הובאו ראיות שונות התומכות בטענתה זו.

על ביה"ד להכריע בשתי שאלות:

א. גובה דמי מזונות האשה והקטינה;
ב. קביעת מועד החלת החיוב. דהיינו ממתן יש להתחיל את חבות המזונות, האם מזמן הגשת תביעת המזונות באוגוסט 2009, או שמא עוד קודם לכן, מחודש ינואר 2009, מועד שבו הפסיק הבעל (הנתבע) לשלם את שאר התשלומים מלבד השכירות.

✂ נפסק:

גרסתו של הבעל לגבי הכנסתו אינה אמינה כלל ומעלה תמיהות רבות. ביה"ד בוחן הלוואות שונות שהוא נטל מבנקים וכן הוצאות גבוהות שהוציא ומגיע למסקנה כי לא יתכן שהכנסתו כה נמוכה. ברור למדי שהוא מקבל מאביו - אצלו הוא מועסק - כספים רבים שאינם באים לידי ביטוי בתלושי המשכורת, ולא בכדי.

"לפיכך, אנו קובעים שכל אותם תשלומים - למזונות ולמדור שאותם שילם הנתבע במשך חיי הנישואין המשותפים - ימשיכו כפי שהיו. הוא חייב במזונות אשתו ובמדורה כפי שהיה עד כה. אשר על כן:

1. על הנתבע לשלם את דמי השכירות החדשיים עבור שכירות הדירה שבה מתגוררת התובעת כיום ... במידה ודמי השכירות הועלו מאז - עליו לשלם כפי שידרש. על הנתבע לשלם לשנה מראש - בצ'קים דחויים וכפי שנהג בעבר. במידה וידרשו בדירה תיקונים כמו אינסטלציה וחשמל - ישא בהם הנתבע.

2. כל הוצאות אחזקת הבית - חשמל, ארנונה, מים, ועד בית, טלפון, טלביזיה וכבלים - ישולמו על ידי הנתבע."

כמו כן, ישלם הנתבע דמי מזונות וכן עבור טיפולים רפואיים. הוא גם ישתתף בעלות החוגים והקייטנות של הילדה. לגבי מועד תחילת החיוב - "אמנם ביחס למזונות אשה, קיימת הלכה פסוקה (רמ"א, אבה"ז סי' ע' ס' ה'): "אין פוסקין לה למפרע, רק מיום התביעה". ה"בית יעקב" ביאר שהטעם הוא מחמת מחילת האשה, שהיא מחלה על מזונותיה עד שעת הגשת התביעה. ... וטעם הדבר הוא שמאחר וכל עוד ולא ניתק ביניהם קשר הנישואין והאשה עדיין מקוה לשלום אמרינן שמן הסתם היא מחלה על מזונותיה, מאחר ודרך נשים לגלגל עם בעליהן. וראה בפסקי דין רבניים כרך ב' עמוד 292.

מקרה זה שלפנינו שונה. בודאי שכאן אין מקום לומר שהאשה מחלה על חוב המזונות שמגיעים לה עד למועד הגשת תביעת המזונות שלה. ומהטעם הפשוט - כבר קיימת פסיקת מזונות לטובתה עוד מתאריך ב' בכסלו התשס"ח, 12/11/07. בנוסף לכך בכל ארבעת הדיונים שהתקיימו בנושא הגירושין - עלה גם נושא המזונות והצדדים שטחו בו את טיעוניהם. מאחר ומדברי

הריטב"א עולה שמועילה מסירת מודעה של האשה כגילוי דעת שהיא לא מוחלת על מזונותיה ושאין ברצונה לגלגל עם בעלה - אם כן הדברים קל וחומר כאשר המודעה הזו באה בלבוש של תביעה משפטית במהלך דיון שמתקיים בבית הדין. אין לך מודעה וגילוי דעת גדול מזה. פתיחת תיק המזונות והגשתה של תביעת מזונות עצמאית - היא אקט פורמאלי בלבד, ובודאי שאין בו כדי לגלות על מחילת מזונות העבר, ובפרט שאצלנו כבר קיימת ועומדת לזכותה פסיקת מזונות מקדמא דנא. אשר על כן ברור ופשוט הדבר שאת חבות המזונות הקבועה שנפסקת כעת - יש להחילה כפסיקה רטרואקטיבית - מהמועד שבו הפסיק הנתבע לשלם את שאר הוצאות הבית, דהיינו מינואר 2009."

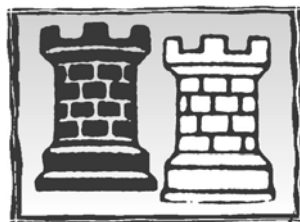
הערה: לפסקי הדין המלאים ראו:

www.rbc.gov.il/judgements/docs/390.doc

תיקים מס' 043185495-21-3-2009

ניתנו ביום: י"ט כסלו תש"ע (6.12.09).
הופיעו: עו"ד אנג'ליקה בן-דוד (לאשה)
עו"ד מנחם לוי (לבעל)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
מזונות וילדים.

מאבקי סמכות

10. ברור הגדרת 'תושבות' בישראל לצורך קביעת סמכות להוצאת צו עי"כוב יציאה מן הארץ ולדרישת ערבות; יצירת הגדרה של "מרכז החיים המשפחתיים היהודיים".

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב שמעון מלכה - אב"ד

הרב אליהו הישיריק - דיין

הרב זבדיה כהן - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בנישואין אזרחיים ולא-חר מכן כדמו"י בצרפת, בשנת 1983. הם התגרשו אזרחית בחו"ל. הבעל הגיש בארץ תביעת גירושין וביה"ד הוציא במסגרתה צו עיכוב יציאה (להלן: עי"צ) מן הארץ כנגד האשה שבאה לישראל לברור תביעה שהגיש הבעל בבית המשפט למשפחה, תביעה להסרת עי"קול מן הרכוש המשותף. האשה טענה לחוסר סמכות של ביה"ד אך הבעל טען שיש לו סמכות בשל היותו תושב ישראל ובשל העובדה שהאשה הגישה תביעה לביהמ"ש למשפחה, דבר המלמד על כך שהיא מכירה בסמכות השיפוט הישראלית.

הבעל דורש ערבות של 30 אלף יורו לצורך ביטול עי"צ, אך האשה מתנגדת למתן ערבות כלשהי בשל הטענה שלביה"ד אין כלל סמכות לדון בדבר. לבני הזוג רכוש רב בארץ וכן רכוש משותף בצרפת. הדיון נסוב סביב שאלת סמכותו של ביה"ד להוציא צווי עי"צ ולדרוש ערבויות במקרה זה.

✂ נפסק:

לפי סעי' 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים יש לביה"ד סמכות ייחודית בארבעה תנאים: נושא של ענייני נישואין וגירושין; בני זוג יהודים; בני הזוג נמצאים בארץ; בני הזוג הינם אזרחי המדינה ותושביה. הדיון מתרכז בבדיקת קיומו של התנאי הרביעי, בפרט לגבי האשה. במקרה דנן הבעל הינו תושב ישראל כשנה וחצי. האשה אינה מתגוררת בארץ באופן קבוע אך יש לה זיקה ממשיית לישראל הנובעת מן העובדות הבאות: 1. האשה מגיעה לארץ מספר פעמים בשנה; 2. משפחתה המורחבת מתגוררת בישראל; 3. לצדדים יש רכוש רב בישראל; 4. יש בבעלותם שתי דירות בארץ; 5. יש להם חשבונות בנק גדולים בארץ; 6. קבר אביה של האשה נמצא בארץ והיא נוהגת לפקדו כמו גם את קברו של הבבא סאלי; 7. האשה תבעה מיוזמתה את הבעל לביהמ"ש למשפחה בנוגע לרכוש.

לדעת ביה"ד עובדות אלה מגדירות ללא ספק את שני בני הזוג כתושבי הארץ, שהרי היא מרכז חייהם ואין ספק כי חל כאן סעיף 4 לחוק שיפוט בתי דין רבניים. ביה"ד קנה כדן סמכות לדון בתביעת הגירושין של הבעל ומכוחה הוציא צו עי"צ.

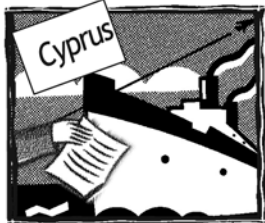
להחזיק חשבון בנק או למשוך שיקים מחשבון בנק. ובית הדין קובע בזאת, כי הוא לקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי תשמ"א - 1981.

במידה שיעמוד הבעל בסירובו ליתן גט פיטורין לאשתו, ידון ויחליט בית הדין בהחרפת צוי הגבלה כנגד הבעל כולל מאסרו.

תיק מס' 028134930681

ניתן ביום: י"ב טבת תש"ע (29.12.09).
הופיעו: עו"ד לילי הורוביץ (לאשה)
עו"ד שמשי (לבעל)

פסק הדין דן גם בנושאים הבאים:
צווי הגבלה ומזונות.

נישואין אזרחיים

12. קביעה כי גם כהן וגרושה שנישאו בנישואין אזרחיים אינם זקוקים לגט וכי כתוצאה מכך אין לביה"ד סמכות לדון בשאלת הרכוש המשותף.

בית הדין האזורי באר שבע:

הרב **שמעון שריון** - אב"ד
הרב **צבי בירנבאום** - דיין
הרב **ציון לוז-אילוז** - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בנישואין אזרחיים שכן הבעל הנו כהן והאשה גרושה. הבעל הגיש תביעת גירושין לבית הדין הרבני אליה כרך את ענייני הרכוש של הצדדים, ענייני משמורת הילדים וענייני מזונותיהם של הילדים.

נפסק:

בתיק זה נדרש ביה"ד לעניין הסמכות לדון בחלוקת רכוש, במשמורת הילדים ובמזונותיהם כתיקים נלווים לתיק

פסק דין זה מתאים גם למדור:
נישואין אזרחיים.
פסק הדין דן גם בנושא: רכוש.

11. תביעת מזונות מעוכבת בבית המ"שפט גורמת לבית הדין להימנע מהטלת צווי הגבלה.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **מנחם חשאי** - דיין, יו"ר
הרב **ציון בוארון** - דיין
הרב **ציון אלגרבל** - דיין

נפסק:

ביום כ"ה באלול תשס"ח 25.9.2008, ניתן פסק דין על ידינו לפיו הבעל חייב ליתן גט לאשתו. עד היום לא סודר גט פיטורין בין הצדדים. לפיכך פנתה האשה להטיל על הבעל צוי הגבלה כנגדו בהתאם לחוק. נקבע מועד לדיון בנושא זה, בו נשמעו טענות הצדדים וב"כ. במהלך הדיון, הודיעה ב"כ המערערת שהאשה פנתה לערכאה אחרת, ובה חייבו את הבעל במזונות מעוכבת מחמתו. כמו כן פנו להוצל"פ כדי לגבותם. בהתאם להחלטת בית הדין, על האשה לבטל תביעות אלו, ולאחר מכן בית הדין יתן החלטתו בנושא. ואכן הציגה ב"כ האשה, אישור על מחיקת פסקי דין האמורים ומבקשת נקיטת צוי הגבלה כנגד הבעל, שחייב לתת גט לאשתו.

אחר שמיעת הצדדים וב"כ ולאחר עיון בדבר בית הדין פוסק:
להוציא צו עיכוב יציאה קבוע נגד הבעל, לפי סעיף 2(1) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה - 1995 (להלן "חוק").

להוציא צו הגבלה כנגד הבעל, בהתאם לסעיף 2(2) לחוק, לפיו מנוע הבעל מלקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים תשי"ב - 1952. להחזיק בהם או להאריך את תוקפם, ובלבד שיהיו תקפים לצורך שיבה לארץ.

להוציא צו הגבלה בהתאם לסעיף 2(3) לחוק, לפיו מנוע הבעל מלקבל או להחזיק או לחדש רשיון נהיגה.

להוציא צו הגבלה בהתאם לסעיף 2(6) לחוק, לפיו מנוע הבעל לפתוח או

"ובע"א 3865/95, בג"צ 5385/95 ורבר נגד ורבר ואח', פ"ד נב (5) 617 נפסק כי "צדק ביה"ד האזורי באומרו כי שום בית משפט אזרחי בעולם אינו מוסמך לסדר גט בין הצדדים ולהפקיע את הנישואין הדתיים שערכו". ואף אני אוסיף: שום בית דין דתי בעולם, מחוץ לביה"ד הרבני בישראל, אינו מוסמך להפעיל סמכות ממלכתית וליתן פסקי דין לגירושין דתיים שיהיו מוכרים וניתנים לביצוע במדינות אחרות כמו בישראל. בנסיבות כאלה, הקשחת התנאים הנדרשים כדי להקנות סמכות בינלאומית לבית הדין [עלולה] לגרום עגינות לבן הזוג השני באמצעות התחמקות משיפוטה של הערכאה האפקטיבית, היא ביה"ד הרבני בישראל".

ניתן להצדיק גישה זו גם מנקודת מבט אחרת: לאחר שבני הזוג התגרשו אז רחית בחו"ל, תביעת הגירושין בארץ מקימה סמכות בינ"ל לביה"ד משום שמרכז חייו של התובע הוא בישראל. "הטעם לכך נעוץ בעובדה שהוא נישא למשיבה לפי דין תורה ומנתון זה, בנוסף לזיקות האובייקטיביות והסובייקטיביות שפורטו לעיל ניתן להסיק שלהיבטים "הדתיים" של המעמד האישי שלו, הוא מוכן היה לראות בישראל את מרכז חייו. יסוד הדבר בעובדה שניתן לומר כי נוכח זיקותיו לארץ (היותו בעל דירה בישראל, ביקוריו התכופים, העובדה שעיקר נכסי הזוג מוחזקים בישראל, היקפותו לרופא אישי בישראל ועוד) - מרכז חייו "המשפחתיים היהודיים" (בהבדל מהעסקיים) הוא בישראל. ורק פה יש לתביעת הגירושין שעל פי דין תורה אפקטיביות. לגישה זו ניתן אף למצוא הצדקה מבחינת המשפט הבינלאומי הפרטי מכוח התאוריה החדשה המתפתחת בעולם, בדבר קניית סמכות בינלאומית לצורך ישוב צודק ויעיל של סכסוכים.

על כן דוחה ביה"ד את העתירה כנגד סמכות ביה"ד ומותיר על כנו את צו עצי' כנגד האשה, זאת כל עוד היא מסרבת לתת ערבות אפילו בסכום הזעום שדרש הבעל.
המקרה דנן זהה למקרה שנידון בבג"ץ 2123/08 שם נקבע כי ביה"ד קנה סמכות בתביעת הגירושין ובהוצאת צו עצי' מכוחה.

ניתן ביום ט"ו חשוון תש"ע (2.11.09)
הופיעו: עו"ד שאול עטיה (לאשה); עו"ד עדי סמוכה ועו"ד ציון סמוכה (לבעל).

רק גבר א' היה לידנו אחרים כלל לא היו בקרבנו וודאי שלא שמעו אם אכן אמר משהו.

המבקש אומר לה: הטבעת היתה שייכת ל... נתנה לי לתת למישהי אחרת ונתתי לה בשחוק, הטבעת לא שלי.

המבקשת: אם כך הוא עבד עלי, חשבתי שזה שלו.

ע"כ סיפור המעשה.

טרם נברר הלכתית ברצוני להתריע על ההפקרות הרבה השוררת בקרב בני נוער בכל הנושאים, גם לרבות בדבר קדוש ונעלה "קידושין". מקרים רבים הגיעו אלינו לאחרונה לביור מעין אלו, ומקרה דידן נעשה לא ע"י אנשים מהרוב היושבים על הגדרות אלא בחור שלדבריו לומד בישיבה תיכונית, בחור שלדבריו לומד בישיבה והיא באולפנא, מינימום המתבקש מהם שלא לשחק בכגון דא.

אין ספק שזה עקב השחוק וקלות ראש שמתירים לעצמם ביושבם בתערובת צעירים וצעירות שעל זה יש להתריע באופן נמרץ, מי התיר להם זאת. (אבל לא כאן המקום להעיר על זה).

ועתה לביור ההלכתי. במעשה זה יש ריעותות רבות:

הטבעת לא היתה של המבקש.

היא לא ידעה שהטבעת אינה שלו.

האם היו עדים.

הכל היה בשחוק.

לא אמר כלום בעת [מתן הטבעת].

כל א' מרעיתות הנ"ל יש אריכות דברים ויש בו לפסול הקידושין כל שכן כשכולם יחד נמצאו.

לכן המסקנה: אין במעשה הנ"ל כל חשש קידושין ויכולה להנשא ללא כל חשש.

תיק מס' 1-63-9010

ניתן ביום ט"ז אדר ב תשס"ג (20.3.03)

ביה"ד מזמין את הצדדים לדיון בהיתר נישואיהם לתאריך...

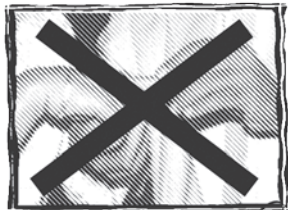
תיק מס' 2-21-05585514

ניתן ביום ו' כסלו תש"ע (23.11.09)

הופיעו: עו"ד אור שבתאי רווח (לאשה)

טו"ר שולמית ולפיש (לבעל)

למדור זה ראו גם פסק דין 10

קטנות קידושין

13. ביטול קידושי שחוק שנעשו במסיבה ללא צורך בט.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב ניסים בן שמעון - ראב"ד

נפסק:

הופיעו בפנינו מבקשים לברר הלכתית מעשה שחוק שעשו.

המבקש: ישבנו יחד צעירים וצעירות במסיבת גיוס של א' החברים מבני עקיבא. אני לומד בישיבה תיכונית ...

חלק מהמסובים ראו טלוויזיה, חלק פיטפטו. במהלך המסיבה נתבקשתי ע"י אחת הבנות למסור טבעת לאחת

הבנות שם במקום, למסור למי שהייתי צריך. נתתי ל... שישבה לידי, אמרתי לה בשחוק "בי אשתי" לא זוכר באיזה

אצבע ענדתי לה. לא אמרתי לה כלום. לשאלת ביה"ד א"כ לשם מה הגעתם

לביה"ד?

משיב: היה לה [לצעירה] שיעור אישות והיא סיפרה את הסיפור למורה והיא סיפרה לרב וזה הפנה אותנו לביה"ד על

מנת להסיר כל ספק. מוסיף כי אף אחד לא שם לב למה שהיה כי היו עסוקים

כל אחד בעניינים שלהם.

המבקשת: הגענו לביה"ד עקב מעשה שנתן לי טבעת לא יודעת אם זה שלו,

נתן לי באצבע לא אמר כלום בכל מקרה

הגירושין אותו פתח הבעל. הצדדים זוג שנישאו באזרחית בלבד, היות שהבעל כהן ממוצא..., והאשה גרושה - ני- שאה כדמו"י והתגרשה כדמו"י בארץ. הנ"ל חיים כ-13 שנה, ולהם שני ילדים משותפים.

נשוא הדיון דירה שע"ש הבעל 75% וע"ש 2 ילדיו מנישואין הקודמים 25%.

דירה שנרכשה על ידיו ועל ידי אשתו הראשונה ז"ל. האשה הנוכחית מבקשת את חלקה עפ"י החוק (לדבריה) בח-

לקו של הבעל ומבקשת להגיש תביעה לפירוק שיתוף בביהמ"ש בעתיד. הבעל

וב"כ פתחו תיק חלוקת רכוש שנכרך כדן בכתב התביעה בביה"ד בתאריך

12.10.09.

השאלה העומדת בפנינו אם להזקק לנושא הרכוש כאשר עפ"י הדין הזוג לא

נישאו כדמו"י ואסורים זע"ל. בביור שערך ביה"ד מהפן המשפטי נתון הדבר

לפי שיקול דעת ביה"ד ואין תקדים משפטי לשאלת הסמכות. לאחר העיון,

הנראה לענ"ד, שהיות שעפ"י הדין אין למבקשת שום זכות בנכסי הבעל שהרי

אין לה כתובה ואין לה זכויות כאשה שהרי אסורים זע"ל וכל בקשתה עפ"י

החוק האזרחי (לפי דעתה) ומעכבת את הבעל באי קבלת הגט שהרי נישאו

אזרחית ואסורים זע"ל וכמו שכתב במנחת כהן [צ"ל: 'עזרת כהן', המערכת]

סי' ל"ט: "תמצית העולה להלכה שאין כל העניינים שווים כי אלה שרק מתוך

רשלנות או הדיוטות נסתלקו בנישואין אלו, יש חשש קידושין מהפרסום שהם

חיים חיי אישות. אבל אלה שמתוך הפ- קרות ובעיטה בדת ישראל חיים כבר,

עליהם לא שייך לומר הכלל חזקה של אין אדם עבב"ז ואין לחוש לקידושין

אצלם". עניין עוד שו"ת אגרות משה ח"ז סי' ע"ו.

לעניינו נראה שהנ"ל שאסורים זע"ל וב- עטו בדת ישראל לא צריכים גט אפי' לחומרא. אשר על כן מעכבת האשה

את הבעל מלהינשא היות וכתוב עליו התואר נשוי.

אשר ע"כ, ביה"ד פוסק כלהלן:

חייבת האשה להיפרד "מבעלה", והצ- דים יוזמנו לדיון להתרת נישואיהם.

אין ביה"ד נזקק לתביעת הבעל לפירוק שיתוף היות ובראי הלכה אין כאן בעל

ואשה.

ביה"ד נזקק לתביעה למשמורת ילדים ומזונותיהם ושולח בקשה לקבלת תס-

קיר מהעו"ס.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

פעולות המרכז:

המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, ועוסק במעקב חקיקה שוטף ובייזום וקידום חקיקה בענייני נשים. המרכז גם מממן תוכניות לימודים שונות באוניברסיטה הקשורות לנושאי נשים ולקידומן.

כמו כן אוסף המרכז ומעבד מידע ונתונים מכל תחומי החיים של נשים בישראל, עורך כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ומקיים פרויקט העצמה לנשים בעלות עסקים קטנים פעילים.

המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר"-הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט.

במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

כתובת המרכז: המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן רמת-גן 52900
טל: 03-5318895 פקס: 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.lawf.biu.ac.il/rackmancenter

יד לאישה

ארגון יד לאישה הוקם במטרה לסייע בפתרון בעיית העגונות ומסורבות הגט בישראל. הארגון פועל בדרכים משפטיות ועוזר לנשים המבקשות להתגרש מבעליהן בבית הדין הרבני. בארגון עובדות טוענות בית דין מוסמכות ע"י משרד הדתות להופיע בבית הדין הרבני, אשר תפקידן לייעץ לאשה וליידע אותה על זכויותיה, לייצגה בבית הדין הרבני, לתמוך בה וללוותה במערכת

ממוסדות אור תורה 1100
The Monica Dennis Goldberg
Legal Aid Center and Hotline

הבירוקרטית עד למתן הגט. הארגון מעסיק גם עורכות דין המגישות תביעות תקדימיות בתחום מסורבות הגט והעגונות, כולל תביעות נזיקין נגד הבעל הסרבן והמסייעים לו.

בנוסף ניתן ייעוץ משפטי חינם בתחום דיני המשפחה לכל פונה נזקקת. הסיוע המשפטי בבית הדין ובבית המשפט ניתן בתשלום סימלי. בנוסף לפעולותיו בבתי הדין ובבית המשפט, הארגון מעורב במספר פרויקטים מחקרניים, חקיקתיים וחברתיים, שמטרתם להביא לפתרון כולל לבעיות העגונות ומסורבות הגט.

סניף תל-אביב: רח' שילה 7 תל-אביב 64688

טל. 03-6951899/902

פקס. 03-6956022

אתר אינטרנט: www.yadlaisha.org.il

כתובת אי-מייל: yadlaisha@yadlaisha.org.il

מס' חינוך בכל הארץ: טל. 1-800-200-380

סניף ירושלים: רח' פייר קניג 33, תלפיות, ירושלים

טל. 02-6710876/743

פקס. 02-6728901